

Grška mitologija

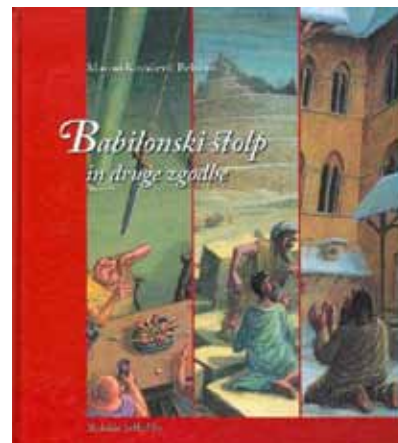
Miti so književna vrsta, ki v dokaj kratki formi upovedujejo vsebino poganskih religij, za razliko od njih se legende ukvarjajo s krščanskimi svetniki in mučenci. Miti so krajše pripovedi o starodavnih politeističnih verovanjih, ki so spodbujala rituale. Moderni človek ima preveč informacij, da bi se ukvarjal z rečmi, ki so jih vedeli povedati stari ljudje v nekih starih, drugačnih časih. Dejstvo pa je, da so miti ali pa vsaj njihovi prepoznavni motivi v sodobnih književnostih ohranjeni in zanimanja vredna književna vrsta. Karen Armstrong (2005: 3) v *Kratki*

zgodovini mita pravi: »Miti so univerzalne in brezčasne zgodbe, ki odsevajo življenje in ga hkrati oblikujejo – raziskujejo naše želje, strahove, hrepenenja. Opominjajo nas, kaj pomeni biti človek.« Miti so torej tista kratkoprozna besedila, ki opisujejo življenje bogov, pomembnih junakov, dogodkov in podobno. Nekateri miti niso povsem izmišljene zgodbe, temveč se navezujejo na resnične zgodovinske dogodke ali osebe, zato jim pravimo zgodovinski miti. Predvsem pa miti pojasnjujejo dejanja in pojave, ki si jih ljudje niso znali razložiti in razumeti.

Za ljubitelje mitoloških zgodb predlagam branje dela Gustava Schwaba **Najlepše antične pripovedke**, ki po vsebini in obsegu presega bralne zmožnosti zgodnjega šolskega obdobja, je pa lahko skozi posamezne zgodbe zanimiva popestritev za delo v razredu. Omeniti velja še **Stare grške bajke**, ki jih je zbral in uredil Eduard Petiška; v knjigi je zbranih 25 zgodb, npr. *Prometej, Orfej, Jazon in Medea, Heraklej, Perzej, Dedal in Ikar* ...

Za branje otrok, kjer se lahko sami seznanijo z grško mitologijo, predlagam dve deli: **Atlas mitov** Thiaga de Moraesa in **Babilonski stolp in druge zgodbe** Marjana Kovačevića Beltrama.

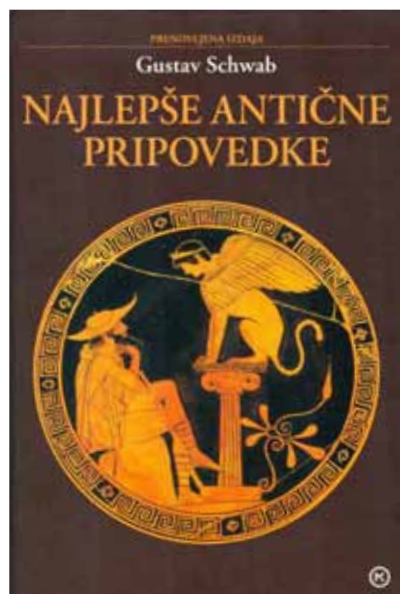
Thiago de Moraes je izdal **Atlas mitov**, delo ima podnaslov *Zemljevid pošasti, junakov in bogov iz dvanajstih mitoloških*

Marjan Kovačević Beltram [ilustriral Zvonko Čoh] (2003). *Babilonski stolp in druge zgodbe*. Mladika.

svetov. Prvo poglavje je posvečeno grškim mitom, kjer je najprej pojasnjeno rojstvo Gaje, iz nje se je rodil Uran, imela sta dvanajst otrok – titanov. Nato je pojasnjeno rojstvo bogov Olimpa, med katerimi je najpomembnejši Zevs, navedeni so tudi njegovi otroci (npr. Atena, Afrodita, Apolon). Na kratko so v poglavju predstavljene temeljne značilnosti bogov, pošasti (npr. Minotaver, Meduza) in krajev (npr. Tartar).

V knjigi Marjana Kovačevića Beltrama z naslovom **Babilonski stolp in druge zgodbe** je zbranih trideset kratkih zgodb, mitov in povedk, ki so nastajali v starih časih.¹ Ker so prigode v njih tako zanimive, so se zgodbe ohranile vse do danes; Beltram jih je izbral iz bogate knjižne tradicije, jih napisal v skrajšani in malce poenostavljeni

Vir: *Najlepše antične pripovedke* [izbral in priredil Gustav Schwab; prevedel in mitološki pregled napisal Jože Dolenc; spremno besedo napisala Jože Kastelic in Peter Kovačič; slikovne priloge izbral Jože Kastelic]. (2005). Mladinska knjiga.

¹ V drugem delu so zbrane zgodbe, ki so se zgodile ljudem v nekem preteklem zgodovinskem obdobju, npr. *Kocka je padla, Potemkinove vasi, Pirova zmaga, Gordijski voz* ... Ker se te pripovedi nanašajo na resnične osebe (npr. Aleksander Veliki, Pir, Arhimed, Gaj Julij Cezar) in dogodke (npr. rezanje voza; Pir je premagal sovražno vojsko, vendar z velikimi žrtvami; Arhimed je med kopanjem v kadi spoznal fizikalno pravilo, ki se še danes imenuje po njem; Gaj Julij Cezar je osvojil Egipt, takrat najbogatejšo državo sveta), so opremljene z letnicami dogajanja, natančnimi podatki o krajih dogajanja in o vpletenih drugih osebah. V tretjo skupino besedil sodijo biblijske zgodbe, npr. *Babilonski stolp, Sodoma in Gomora, Salomonska razsodba* ... Zgodbe so v Svetem pismu v obeh delih, torej v stari in novi zavezi. Tistim, ki se nanašajo na krščanske svetnike in mučence, pravimo legende.

obliki, tako da jih lahko berejo tudi učenci na razredni stopnji. Ob koncu vsake zgodbe je avtor razložil, kaj se je iz nje ohranilo vse do danes, npr. zakaj rečemo, da je narcis nekdo, ki se samemu sebi zdi strašansko lep; da ima vsak človek svojo ahilovo peto – najbolj ranljivo mesto; o Sizifovem delu govorimo, kadar neko delo ne prinese nikakršnih rezultatov; da je Kolumbovo jajce izraz za preprosto rešitev težavne naloge; da je nejeverni Tomaž tisti, ki nikomur ne verjame ...).

Knjiga vsebuje tri vrste zgodb, zgodbe iz grške mitologije, svetopisemske zgodbe in zgodbe o pomembnih zgodovinskih osebnostih in dogodkih, ki so nastajale v zelo različnih obdobjih človeške zgodovine.

V prvem delu knjige so zbrani stari grški miti, npr. **Pandorina skrinjica**, **Medeja in Jazon**, **Avgijev hlev**, **Ariadnina nit**, **Trojanski konj** ... V to skupino besedil sodijo pripovedi o bajeslovnem ciprskem kralju Pigmalionu, ki se je zaljubil v kip, ki ga je ustvaril (**Pigmalion**). V zbirki najdemo največ grških mitov, npr. **Amazonke** so pripadnice bojevitiga ženskega ljudstva, **Kastor in Poluks** sta nerazdružljiva prijatelja, ki ju ne more ločiti niti smrt, **Orfej** je izjemni glasbenik, **Pitijski odgovor** pomeni nekaj dvournega, **Ikar** je mitološki letalec, ki se loti nemogočega, **Dioniz** predstavlja veseljačenje, **Pegaz** je mitološki krilati konj, pomeni prisposodbo za umetnosti, gorovje **Parnas** so imeli stari Grki za popek sveta, danes je to metafora za pesnjenje in pesnike, **Pandorina**

skrinjica je zavetišče upanja, **Evropa** je zgodba o poimenovanju naše celine, **Tantalove muke** predstavljajo hrepenenje po nedosegljivem.

11 STROKOVNIH REVIJ ZALOŽBE ZRSŠ

Revije s tradicijo in ugledom na področju vzgoje in izobraževanja